

Tıp fakültesi öğrencilerinin tütün kullanım alışkanlıklarının ve tütünsüz kampüs hedefine yönelik önerilerinin değerlendirilmesi

Özge Tonbuloğlu Altınır¹, Kadir Serdar Yılmaz¹, Seçil Özkan¹

¹Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Öz

Giriş ve Amaç: Tütün kullanımı, dünyada ve ülkemizde önemli bir halk sağlığı sorunudur.^{1,2} Türkiye’de 1991- 2022 yılları arasında tıp fakültesi öğrencilerinde yürütülen çalışmalarda tütün kullanımı sıklığının %9,3-28,7 arasında olduğu bildirilmiştir.³ Bu çalışmada, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin tütün kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ve tütünsüz kampüs hedefine yönelik önerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 2025-2026 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan toplam 2750 öğrenci oluşturmaktadır. %95 güven aralığında, %5 hata payı, 1.0 tasarım etkisi ve %28,7 beklenen tütün kullanım sıklığı esas alınarak hesaplanan minimum örneklem büyüklüğü 282 olarak belirlenmiştir. Veriler, yüz yüze görüşme yöntemiyle Google Forms üzerinde oluşturulan anket aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama formunun ilk bölümünde sosyodemografik özelliklere ilişkin 7 soru, ikinci bölümünde tütün kullanım alışkanlıkları ile ilgili 8 soru, üçüncü bölümünde 6 maddeden oluşan “Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi” ve son bölümünde tütünsüz kampüs hedefine yönelik önerilerle ilgili açık uçlu 1 soru yer almaktadır. Elde edilen nicel veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler kapsamında sürekli değişkenler ortalama±standart sapma veya ortanca(minimum–maksimum) değerleri ile, kategorik değişkenler ise sayı ve yüzde olarak sunulmuştur. Açık uçlu sorudan elde edilen nitel verilerin içerik analizinde ve görselleştirilmesinde MAXQDA 2024 programından yararlanılmıştır. Araştırma için Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu’ndan etik onay alınmıştır.

Bulgular: Bu çalışmaya, toplam 299 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların %51,5’ini prelinik, %48,5’ini ise klinik dönem öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların %70,6’sı yaşamının herhangi bir döneminde en az bir kez tütün ürünü kullanmayı denediğini belirtmiştir. Tütün ürünü ilk kez deneme yaşı ortalaması 17,5±3,2 yıl olup, ortancası 18,0(8,0–30,0) olarak saptanmıştır. Katılımcıların %11,7’si nargileyi, %9,7’si e-sigarayı ve %9,7’si diğer tütün ürünlerini her gün en az bir kez veya ara sıra kullandığını ifade etmiştir. Katılımcıların %24,4’ü her gün en az bir adet sigara içtiğini, %13,7’si ara sıra içtiğini, %10,7’si daha önce içtiğini ancak bıraktığını belirtirken, %51,2’si hiç sigara içmediğini ifade etmiştir. Her gün veya ara sıra sigara içtiğini belirten katılımcıların “Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi” ortalama puanı 2,4±2,6; ortancası 2,0(0,0- 9,0) olarak saptanmıştır. Katılımcılara tütün kullanımına başlama motivasyonları sorulduğunda, en sık belirtilen

✉ Kadir Serdar Yılmaz ▪ kadirserdary@gmail.com

Geliş tarihi / Received: 13.04.2026 **Kabul tarihi / Accepted:** 05.05.2026 **Yayın tarihi / Published:** 22.05.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Sağlığı Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği tarafından yayımlandı. Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Atıf Lisansı \(CC BY\)](#) ile dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). Published by The Society for Health Promotion and Tobacco Control. This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

nedenin stres olduğu, bunu sosyal çevre ve akademik yükün izlediği görölmüştür. Açık uçlu soruya gönüllülük esasına dayalı olarak yanıt veren katılımcıların (n=167) tütünsüz kampüs hedefine yönelik önerileri; çevresel düzenlemeler, yaptırımlar/cezai uygulamalar, eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri ile davranışsal ve sosyal destek mekanizmaları olmak üzere dört kategori altında sınıflandırılmıştır. Katılımcı önerileri içerisinde en yüksek frekans çevresel düzenlemeler kategorisinde yer almıştır.

Sonuç: Bu araştırmada öğrencilerin %70,6'sının yaşamlarının herhangi bir döneminde en az bir kez tütün ürünü denediği ve önemli bir kısmının aktif kullanımını sürdürdüğü saptanmıştır. Tütün kullanımına başlamada öne çıkan faktörlerin stres ve sosyal çevre etkisi olması, tütün kontrolüne yönelik müdahalelerin yalnızca bilgilendirme temelli yaklaşımlarla sınırlı kalmaması gerektiğini göstermektedir. Öğrenci görüşleri de dikkate alındığında, tütünsüz kampüs hedefi doğrultusunda çevresel düzenlemeler, kurumsal politikalar ve davranışsal destek stratejilerinin birlikte ele alınması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: tıp fakültesi, öğrenci, tütün kullanımı, bağımlılık

Kaynakça

1. World Health Organization (WHO). WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: protect people from tobacco smoke. Geneva: WHO; 2023.
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2024-2028. Ankara; 2024.
3. Seven F, Günay T. Tıp Öğrencilerinin Tütün Kullanım Durumu ve Etkileyen Faktörler. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2023; 37(2): 199-214.